

Nota van B&W

Portefeuille M. Divendal
Auteur Erhard Föllmi
Telefoon 5114880
E-mail: efollmi@haarlem.nl
SB/BOR Reg.nr. 2007/235220
Te kopiëren bijlagen: A) Brief Rijnland aan Haarlem B) Antwoordbrief Haarlem aan Rijnland C) Notitie over Kaderrichtlijn Water
B & W-vergadering van 8 januari 2008

Onderwerp

Kaderrichtlijn Water maatregelen voor Haarlem

Bestuurlijke context

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) verlangt van de lidstaten dat het oppervlakte- en grondwater in 2015 een goede chemische en ecologische toestand moet hebben. De aanpak wordt vastgelegd in zogenaamde stroomgebiedbeheerplannen die de lidstaten in 2009 in uitvoering brengen. Voor onze regio heeft het hoogheemraadschap van Rijnland dit jaar met de inliggende gemeenten de KRW-doelen en maatregelen geformuleerd. De maatregelen voor Haarlem heeft Rijnland in een brief d.d. 23/11/07 (**bijlage A**) aan ons voorgelegd, met het verzoek om hiermee in te stemmen. De door Rijnland voorgestelde maatregelen beperken zich tot de aanleg van natuurvriendelijke oevers in delen van de Jan Gijzenvaart, Noorder Buiten Spaarne en de Liede, en wel in de periode na 2015. Zie **bijlage C** voor meer informatie over de implementatie van de KRW.

Wij ondersteunen de door Rijnland voorgestelde aanleg van natuurvriendelijke oevers, met dien verstande dat bij de uitwerking van deze maatregelen zal moeten blijken of deze ook daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden. Ook zullen deze maatregelen door Rijnland en/of binnen onze bestaande financiële kaders gefinancierd moeten worden. Wij zijn van mening dat ook in de overige watergangen in Haarlem mogelijkheden zijn om deze gedeeltelijk natuurvriendelijk her in te richten. Andere maatregelen die wij treffen om de kwaliteit van ons stadswater te verbeteren: milieumaatregelen aan de riolering om de overstortingen op het oppervlaktewater te reduceren, en onkruidbestrijding van verhardingen volgens de Duurzaam Onkruid Bestrijdings (DOB) methode.

De grootste vervuilsbron van de Haarlemse wateren wordt echter gevormd door uitspoeling van meststoffen uit de landbouw en dan met name de bollensector. Wij vragen het hoogheemraadschap met klem om zich maximaal in te spannen om deze vervuiling – samen met de bollensector – terug te dringen. Ook het gezuiverde afvalwater uit de zuiveringsinstallaties (AWZI's) van Rijnland in Schalkwijk en Waarderpolder bevatten nog te hoge concentraties nutriënten, medicijnresten en hormoonachtige stoffen. Wij vragen Rijnland aan te geven met welke concrete maatregelen zij de zuivering in bovengenoemde AWZI's gaan verbeteren. Verder zien wij mogelijkheden om het schone kwelwater uit de duinen vast te houden voor een goede kwaliteit van de Delft, Houtvaart en de overige sloten langs de binnenduintrand. In ons Integraal Waterplan Haarlem hebben we afgesproken dat Rijnland hiertoe met ons en buurgemeenten een inrichtingsplan Duinwatersysteem gaat opstellen en uitvoeren. Wij vragen Rijnland om met een concrete planning voor dit Inrichtingsplan te komen.

Bovengenoemde voorstellen hebben wij verwoord in ons schriftelijk antwoord aan Rijnland (**bijlage B**).

Commissieparagraaf:

Gelet op het belang van de Kaderrichtlijn Water voor de kwaliteit van ons oppervlaktewater, leggen wij Rijnland's voorstellen en ons antwoord daarop ter kennisneming aan de commissie Beheer voor.

B&W-besluit:

1. Het college neemt kennis van de implementatie van de Kaderrichtlijn Water en de maatregelen die Rijnland voor Haarlem voorstelt.
2. Het college reageert met bijgaande antwoordbrief (bijlage B) op de voorstellen van Rijnland. De brief wordt met dit besluit door het college ondertekend en aan Rijnland verstuurd.
3. Het besluit heeft geen financiële consequenties.
4. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit; de media krijgen een persbericht.
5. De commissie Beheer ontvangt het besluit van het college ter informatie.

Hoogheemraadschap van
Rijnland

GEMEENTE HAARLEM	
Zaak nr.: 198505	Doc.nr.: -
Afd.: BOR	Kopie: -
Reg datum: 24 OKT 2007	
Aanv. datum: 05/12/07	Ontv. bew. <i>RS</i>
Ontvondelaar: E. Föllmi	Paraaf afgedaan

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Haarlem

Postbus 741
2003 RS Haarlem

uw kenmerk:

uw brief van:

ons kenmerk:

bijlagen:

inlichtingen:

doorkiesnummer:

onderwerp:

07.29997

1

Veronique Loeffen

071 - 3063319

KRW-maatregelen in de gemeente
Haarlem

Leiden, 23 OKT. 2007

Geacht college,

Het hoogheemraadschap van Rijnland heeft het afgelopen jaar in samenwerking met uw gemeente, de andere overheden uit het beheergebied van Rijnland en vele belangengroepen gewerkt aan maatregelpakketten waarmee de waterkwaliteit in Rijnland verbeterd. Daarmee geeft Rijnland, als trekker en penvoerder van het gebiedsproces, invulling aan de Europese Kaderrichtlijn Water, de KRW. Deze Europese richtlijn vraagt alle lidstaten maatregelen te treffen, die ertoe leiden dat in 2015 de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater op orde is.

Wij zien met tevredenheid terug op het interactieve proces dat heeft geleid tot de voorliggende maatregelpakketten. Deze maatregelpakketten vormen belangrijke bouwstenen voor het stroomgebiedbeheerplan, zoals dat in 2008 in het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West voor het gehele westelijke stroomgebied van de Rijn zal worden vastgesteld. In dit Stroomgebiedbeheerplan wordt uiteindelijk vastgelegd wat voor dit stroomgebied de goede en haalbare ecologische en chemische toestand is en op welke manier deze kan worden bereikt.

De maatregelpakketten, die zijn opgesteld voor vijf deelgebieden binnen Rijnland, richten zich vooral op ecologische inrichting van de grote wateren (zogenaamde waterlichamen) in het gebied. Daarnaast worden voorstellen gedaan om de chemische waterkwaliteit te verbeteren, ondermeer door aanpassingen op de afvalwaterzuiveringsinstallaties. Met diverse partijen wordt onderzocht hoe, binnen de huidige regelgeving, er met creativiteit nog winst geboekt kan worden in de diverse emissies vanuit de betrokken sectoren.

Uw activiteiten ten aanzien van de riolering en het terugdringen van riooloverstorten draagt hier ook aan bij, evenals uw beleid Duurzaam Bouwen en het beperken van het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen onkruid. Wij realiseren ons dat u zich de laatste jaren zeer heeft ingespannen om op deze manier uw bijdrage te leveren aan verbetering van de waterkwaliteit. Wij stellen het zeer op prijs indien u deze inspanningen conform de bestaande afspraken daarover voortzet. We zullen zeker met u hierover in gesprek blijven.

In een KRW-strategienotitie heeft Rijnland geconstateerd dat het onmogelijk zal zijn om de volledige maatregelpakketten uit te voeren voor 2015, met name daar waar het gaat om de

Hoogheemraadschap van **Rijnland**

ecologische inrichting. Rijnland kiest daarom voor een gefaseerde uitvoering. Tevens heeft Rijnland geconstateerd dat het merendeel van de maatregelen in de waterlichamen vooral zullen moeten worden uitgevoerd door Rijnland als waterbeheerder zelf. Rijnland is dan ook bezig met het reserveren van voldoende financiële middelen op de begrotingen tot 2015. Een aantal andere maatregelen zullen vooral in samenwerking met provincies of het rijk worden opgepakt.

Gestart zal worden met waterlichamen waar de doelen voor 2015 realiseerbaar zijn en die haalbaar (draagvlak) en kosteneffectief zijn. Dat resulteert in de volgende prioriteiten:

- De natura-2000-gebieden (voor 2015);
- Het merendeel van de meren en plassen (voor 2015);
- Overige waterlichamen waaronder de boezem en kanalen (na 2015).

Deze volgorde wil niet zeggen dat rond de overige waterlichamen niets aan de waterkwaliteitsverbetering zou kunnen worden gedaan. Rijnland houdt financiële ruimte achter de hand, om waar mogelijk met andere activiteiten mee te liften en door werk-met-werk alvast KRW-maatregelen uit te voeren. Tevens is er de bereidheid om in overleg met andere partners of wanneer zich goede kansen voor waterkwaliteitsverbetering voordoen de hierboven genoemde prioritering aan te passen.

Het uitgebreide resultaat van de samenwerking tussen uw gemeente, diverse omringende gemeenten en Rijnland, het KRW-maatregelprogramma is verwoord in gebiedsdocumenten. Deze documenten treft u aan op de website www.Rijnland.net. Als bijlage bij deze brief is een kaart inclusief toelichting bijgevoegd, waaruit blijkt welke maatregelen zich bevinden binnen de grenzen van uw gemeente.

Wij verzoeken u om uw steun uit te spreken voor de maatregelen binnen uw gemeente, zoals weergegeven op de bijgevoegde kaartjes. Het betreft met name inrichtingsmaatregelen voor Het Spaarne, de Mooie Nel, de Liede en de Ringvaart. Deze maatregelen maken geen deel uit van de prioritaire maatregelen die Rijnland voor 2015 wil uitvoeren. Maar daar waar zich kansen aandienen om werk-met-werk te maken zal dit wel zoveel mogelijk gebeuren.

Wij verzoeken u om in beeld te brengen wat deze maatregelen voor consequenties zullen hebben voor beleid en ruimtelijke plannen in uw gemeente. Daar waar nodig vragen wij u om in overleg met Rijnland in uw plannen of uw beleid ruimte te maken voor deze KRW-maatregelen. Mogelijk zullen wij te zijner tijd een beroep doen op uw medewerking om gronden langs waterlichamen beschikbaar te stellen.

Daarnaast werken uw gemeente en Rijnland samen aan de uitvoering van het gemeentelijk waterplan Haarlem. Rijnland stelt deze samenwerking zeer op prijs. Mogelijk dat bovenstaande maatregelen binnen het overleg over dit waterplan verder kunnen worden uitgewerkt.

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Wij verzoeken u als college om uw reactie te geven op bovenstaande en dit schriftelijk voor 3 december 2007 aan ons mede te delen. Wij streven er naar om rond de jaarwisseling 2007 – 2008 duidelijkheid te hebben over het draagvlak voor de waterkwaliteitsmaatregelen, zodat wij dat dan ook kunnen mededelen aan Rijn-west.

Wij zien uit naar het samen optrekken in de verdere uitwerking van de maatregelen en willen hierover graag met u in gesprek blijven. Voor eventuele nadere informatievoorziening naar uw achterban over de KRW kunt u contact opnemen met Veronique Loeffen, tel, 071-3063319 of email: veronique.loeffen@rijnland.net.

Hoogachtend,

Dijkgraaf en Hoogheemraden,

G.J. Doornbos,
dijkgraaf

ir. A. Haitjema,
secretaris

Mogelijke maatregelen:

- 4a) Aanleg natuurvriendelijke oevers
- 4b) Behoud natuurvriendelijke oevers
- 6) Voorteververdediging
- 5) Aanleg oeverwalud 30 m 1:20

Hoofdbestuur van
Rijnland

Spaarne, Mooie Nelen Liede

KRW maatregelen - NL13_16

Versie 5

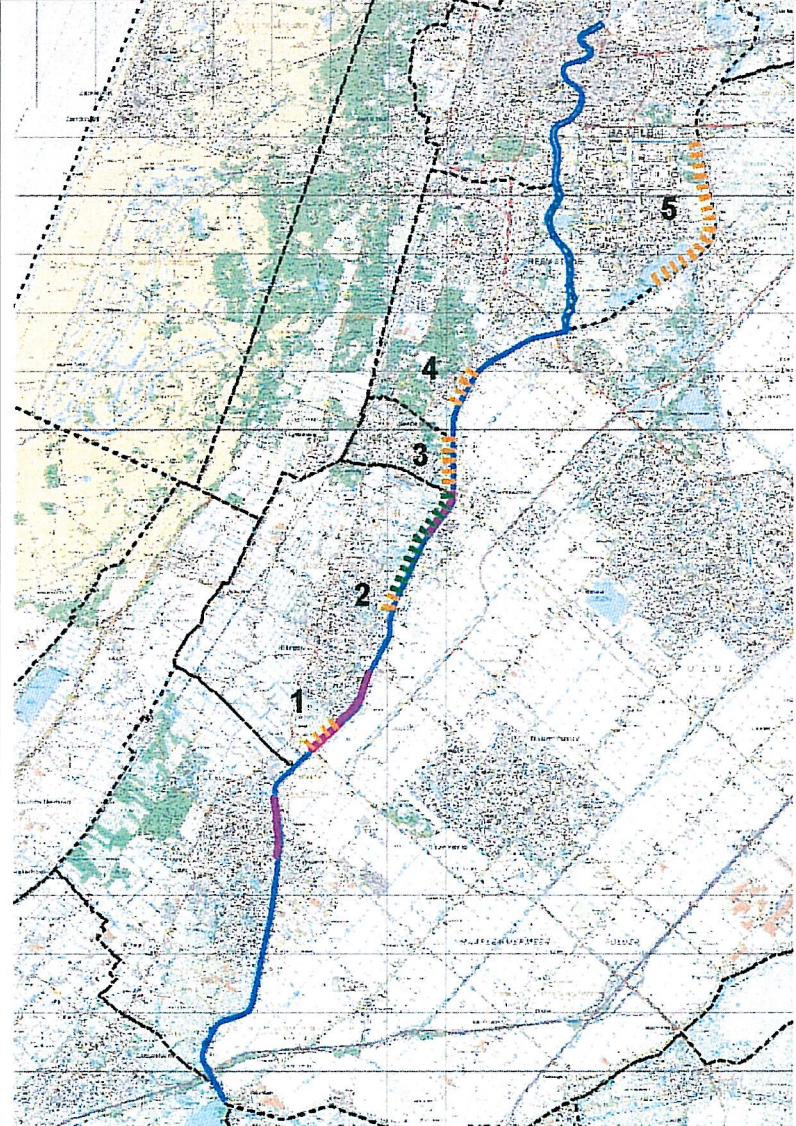
Blad:

Datum: 18 juli 2007

Bestand: Luchtfoto's 2006

Westelijk deel Ringvaart

traject nr.	status oranje NVO's	
1	Elsbroekerpolder valt ook onder het plan Haarlemmermeer Groen: niet duidelijk of hier ook een NVO gepland is. (particulier terrein)	
2	Stedelijk gebied wordt uitgebreid, misschien mogelijkheid voor aanleg NVO.	
3	Deels particulier terrein en het andere deel heeft hooguit 3 meter ruimte voor aanleg NVO i.v.m. plannen voor aanleg van fietsverbinding.	
4	Ligt al een klein stukje NVO en er is ruimte voor meer, maar de bewoners aldaar willen niet meer NVO.	
5	Beschoeiing moet daar aangepakt worden en aanleg van NVO's kan dan gelijk meegenomen worden, maar wel weinig ruimte en er ligt een dijklichaam.	

figuur 1: uiteindelijk resultaat voor aanleg NVO's (groen = zeker; oranje = onder voorbehoud, paars = zoekgebied Rijnland)

Afdeling Beheer Openbare Ruimte

Retouradres Postbus 562, 2003 RN Haarlem

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden
van het hoogheemraadschap van Rijnland
Postbus 156
2300 AD Leiden

Datum 14 december 2007
Uw kenmerk 07.29997
Ons kenmerk SB/BOR/
Contactpersoon Erhard Föllmi
Doorkiesnummer 023-5114880
E-mail efollmi@haarlem.nl
Onderwerp **KRW-maatregelen in de gemeente Haarlem**

Geacht college,

De implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) bevindt zich in een cruciale fase. Dit jaar heeft u voor uw beheergebied samen met gemeenten en andere belanghebbenden de KRW-doelen uitgewerkt tot concrete maatregelen die ertoe moeten leiden dat de chemische en ecologische toestand van het oppervlaktewater binnen de KRW-termijnen op orde is. De KRW-doelen en –maatregelen voor de (binnen)duinregio, inclusief Haarlem heeft u uitgewerkt in een gebiedsdocument Binnenduinen d.d. 16 augustus 2007. Vervolgens heeft u het maatregelenpakket specifiek voor de gemeente Haarlem per brief d.d. 23 oktober jl. (met kenmerk 07.29997) aan ons voorgelegd met het verzoek hiermee in te stemmen en hieraan medewerking te verlenen.

De door u voorgestelde maatregelen voor Haarlem richten zich met name op een ecologische inrichting van de oevers van de zogenaamde KRW-waterlichamen in en rond Haarlem. Concreet gaat het om natuurvriendelijke oevers en vooroevers in delen van de Ringvaart, de Jan Gijzenvaart, het Noorder Buiten Spaarne en de Liede. Deze maatregelen maken geen deel uit van de prioritaire maatregelen die Rijnland voor 2015 wil uitvoeren. Maar daar waar zich tot 2015 kansen aandienen om werk-met-werk te maken zal Rijnland deze wel benutten.

Hieronder geven wij onze reactie op het door u voorgestelde maatregelenpakket.

Aanpak meststoffen vanuit de landbouw

Uit uw gebiedsdocument en brief begrijpen wij dat de hoge concentraties aan voedingsstoffen (nutrienten zoals fosfaat en stikstof) het grootste knelpunt voor een goede waterkwaliteit in Haarlem zijn. Deze voedselrijkdom wordt vooral veroorzaakt

door uitspoeling van meststoffen in de landbouw (bollensector). Dit water stroomt vervolgens via Haarlem naar het gemaal bij Spaarndam. Een andere bron die bijdraagt aan de voedselrijkdom van het Haarlemse water zijn de riooloverstorten in de stad zelf. Deze spelen in vergelijking met de emissies vanuit de landbouw echter een geringe rol. De hoge concentraties aan voedingsstoffen leiden tot een overmatige groei van algen en kroos, met negatieve effecten op de rest van het ecosysteem. U stelt dat het terugdringen van de nutriëntenbelasting om ingrijpende maatregelen in de bollensector vraagt en niet binnen de eerste KRW-planperiode (tot 2015) gerealiseerd kunnen worden.

Het bovenstaande baart ons grote zorgen. Alle andere maatregelen, zoals de natuurvriendelijke inrichting van oevers, scoren een gering effect in vergelijking met het terugdringen van meststoffen uit de bollenteelt. Zolang deze bron niet wordt aangepakt, blijft het Haarlemse boezemwater van een geringe ecologische kwaliteit. Dat de aanpak van deze verontreinigingsbron in goed overleg met de bollensector moet gebeuren, spreekt vanzelf.

Aanpak stedelijke verontreinigingsbronnen

Van onze kant gaan wij door met het treffen van maatregelen om de overstortingen vanuit ons gemengde rioolstelsel te verminderen. Dat doen wij conform de met u gemaakte afspraken in het kader van de zogenaamde basisinspanning en het waterkwaliteitsspoor, zoals we die onlangs in ons Gemeentelijk Rioleringsplan voor de periode 2007 – 2011 hebben vastgelegd.

Sinds 2005 bestrijden wij het onkruid op verhardingen volgens de zogenaamde Duurzaam Onkruid Bestrijdings(DOB)methode. Met deze methode beperken wij de afspoeling van bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater. Momenteel treffen wij maatregelen om deze manier van onkruidbestrijding nog effectiever efficiënter te kunnen uitvoeren.

Aanpak Afvalwaterzuiveringsinstallaties

Op Haarlems grondgebied staan twee door u beheerde afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's). De AWZI in Schalkwijk loost het gezuiverde afvalwater (effluent) op de Ringvaart en de AWZI Waarderpolder loost op het Noorder Buiten Spaarne. Uit uw stukken begrijpen wij dat het effluent nog hoge concentraties nitraat, fosfaat en andere stoffen zoals medicijnresten en hormoonstoffen bevat. Dit heeft een negatief effect op het ecosysteem van het water. Met name de zogenaamde milieuvreemde stoffen (medicijn- en hormoonstoffen) zijn steeds vaker in het effluent terug te vinden en hebben een versturende invloed op de waterfauna en –flora.

Graag horen wij van u welke maatregelen u concreet gaat treffen om de werking van bovengenoemde twee AWZI's te verbeteren.

Natuurvriendelijke inrichting van oevers

Wij ondersteunen uw voorstellen met betrekking tot de natuurvriendelijke inrichting van water en oevers van delen van de Liede, Mooie Nel, Jan Gijzenvaart en het Noorder Buiten Spaarne, zoals u dat in uw brief van 23 oktober jl. aan ons voorstelt.

De natuurvriendelijke inrichting van de oevers van de Jan Gijzenvaart is in het kader van de uitvoering van het Integraal Waterplan Haarlem al samen met u ter hand genomen.

Of de natuurvriendelijke inrichting van de overige door u voorgestelde locaties mogelijk is, zal per locatie moeten worden bekeken en uitgewerkt. Daarbij hanteren we als uitgangspunt dat de natuurvriendelijke inrichting van deze locaties past binnen de bestemmingen en functies van de betreffende oevers, en dat de natuurvriendelijke inrichting niet leidt tot extra kosten voor Haarlem.

In uw voorstellen voor de natuurvriendelijke inrichting van oevers en water beperkt u zich tot de zogenaamde KRW-waterlichamen, waarvan de Liede, Mooie Nel, Jan Gijzenvaart en het Spaarne deel uit maken.

Wij zijn van mening dat ook de overige Haarlemse wateren lokaal kansen bieden om de oevers natuurvriendelijk in te richten. Vooral in oeververnieuwingsprojecten worden de te vervangen oeverconstructies waar mogelijk natuurvriendelijk ingericht. Zo zullen in de periode 2008-2010 delen van de Meerwijkvaart en de Europavaart in Schalkwijk natuurvriendelijk worden ingericht.

Goed beheer en onderhoud van water en oevers

Naast emissie maatregelen en inrichtingsmaatregelen is een natuurvriendelijk beheer van water en oevers van groot belang voor een goede waterkwaliteit.

Op dit moment werken wij aan een verbetering van ons maai- en schonenbeheer. Wij brengen in kaart welke oevers wij op een natuurvriendelijke manier willen schonen (verwijderen van planten in het water) en maaien (verwijderen van planten en gras op de oever).

Daarbij vragen wij u om een meer flexibel en natuurvriendelijk beleid ten aanzien van het schonen van watergangen en hiermee bij de jaarlijkse schouw rekening mee te houden.

De hoge concentraties meststoffen in het water zorgen voor een overtollige groei van kroos en algen. Hierdoor ontstaat een dikke krooslaag, die de ecologische ontwikkeling van het water sterk verstoort. Door het periodiek verwijderen van deze drijflaag, komt er weer licht in het water en krijgen waterplanten en vissen een kans om het lokale ecosysteem te herstellen.

Wij vragen u om deze beheermaatregel in het KRW-maatregelen pakket voor Haarlem op te nemen.

Vasthouden schoon duinwater

In het Binnenduigebied is sprake van een toevoer van schoon kwelwater uit de duinen. Dit water wordt nu snel afgevoerd via het boezemwaterstelsel naar Spaarndam afgevoerd. In het Integraal Waterplan Haarlem hebben we met u afgesproken om dit

schone kwelwater vast te houden en te benutten voor een goede lokale waterkwaliteit. Hiertoe zou u samen met ons en de buurgemeenten Bloemendaal, Velsen en Heemstede een Inrichtingsplan Duinwatersysteem gaan opstellen en uitvoeren. Conform het Integraal Waterplan Haarlem had het Inrichtingsplan Duinwatersysteem in 2006 gereed moeten zijn.

Wij achten het opstellen en uitvoeren van een Inrichtingsplan Duinwatersysteem van groot belang voor een goede lokale waterkwaliteit en daarmee voor de KRW-doelen voor deze wateren. Wij vragen u concreet aan te geven wat uw tijdsplanning is voor dit plan en wanneer wij de samenwerking in deze kunnen opstarten.

Tot zover onze reactie op de door u voor Haarlem voorgestelde KRW-maatregelen, in de verwachting hiermee een constructieve bijdrage te leveren aan de verbetering van kwaliteit van ons oppervlaktewater.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders,

De secretaris,
drs W.J. Sleddering

De burgemeester,
mr B.B. Schneiders

Notitie

De Kader Richtlijn Water

Erhard Föllmi afdeling Beheer Openbare Ruimte 7 december 2007

1. Doel van deze notitie

Deze notitie geeft een kort overzicht van de implementatie van de **Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)** in het beheergebied van het hoogheemraadschap van Rijnland, met speciale aandacht voor de door Rijnland voorgestelde KRW-maatregelen voor het gebied rond Haarlem. Deze aanpak is door Rijnland uitgewerkt in het gebiedsdocument Binnenduinen d.d. 16 augustus 2007 en de bestuurlijke brief van Rijnland aan Haarlem d.d. 23 oktober 2007.

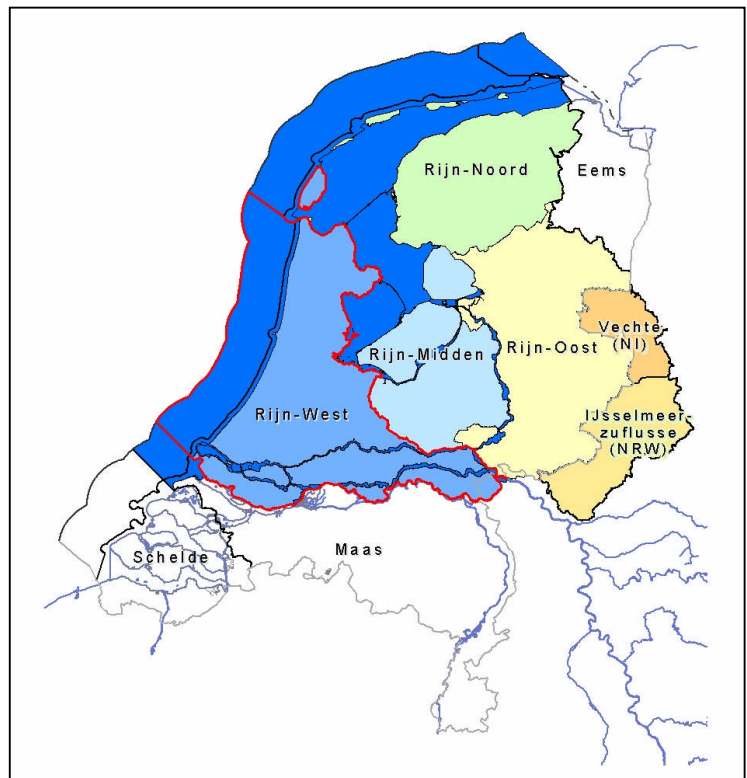
Deze notitie dient dus als onderlegger voor de reactie van het college van B&W op de door Rijnland voorgestelde KRW-maatregelen.

2. De KRW-opgave

Sinds 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. Deze richtlijn heeft tot doel de kwaliteit van het **oppervlakte- en grondwater in Europa** duurzaam te beschermen. Concreet betekent dit dat de oppervlaktewateren in 2015 een goede chemische en ecologische toestand moeten hebben. Indien niet mogelijk blijkt KRW-doelstellingen in 2015 te halen zonder onevenredige socio-economische gevolgen, dan kunnen die doelstellingen tot uiterlijk 2027 worden gefaseerd en onder bepaalde voorwaarden worden verlaagd.

De KRW stelt de stroomgebiedsbenadering centraal en heeft Europa in een aantal internationale **stroomgebieden** ingedeeld. De Nederlandse wateren maken deel uit van de volgende stroomgebieden: de Eems, de Rijn, de Maas en de Schelde. Zie de afbeelding hiernaast. Het stroomgebied van de Rijn is weer in een aantal **deelstroomgebieden** onderverdeeld.

Binnen een (deel)stroomgebied zijn weer zogenaamde **waterlichamen** aangewezen. Dat zijn grote wateren met duidelijke geografische grenzen. Naast de waterlichamen zijn er de **overige wateren**. Dit zijn kleine wateren, die geen onderdeel uitmaken van een waterlichaam. De KRW richt zich met name op de chemische en ecologische kwaliteit van de waterlichamen. Voor de overige wateren stelt de KRW alleen eisen voor de chemische waterkwaliteit.

3. Een goede chemische en ecologische toestand van het oppervlaktewater

Vanuit Brussel worden de normen voor een aantal belangrijke chemische stoffen (de zogenaamde **prioritaire stoffen**) bepaald. De ecologische doelstellingen bepalen de landen zelf. Dat gebeurt in Nederland door de waterschappen in nauwe samenwerking met het Rijk, de provincies, de gemeenten, de

landbouwsector en andere belanghebbenden. Per (deel)stroomgebied en per waterlichaam wordt gekeken hoe de huidige inrichting, chemische en ecologische kwaliteit is en welke ecologische doelstellingen en maatregelen haalbaar zijn.

Het lastige daarbij is dat we de ecologie van een waterlichaam niet direct in de hand hebben. Een **goede ecologische toestand** hangt immers af van een aantal randvoorwaarden zoals een goede inrichting (bijvoorbeeld met natuurvriendelijke oevers), een goed beheer en onderhoud van het water (geen drijfvuil, geen dikke krooslaag), voldoende zuurstof, en geen overschrijding van een aantal chemische stoffen (zoals nitraat en fosfaat, zink, koper en andere zware metalen, en chemische bestrijdingsmiddelen).

Het Rijk ziet de KRW-opgave dan ook als een resultaatverplichting op de voorgenomen maatregelen. Dit betekent dat Brussel zal beoordelen of de geplande maatregelen daadwerkelijk zijn uitgevoerd. In tweede instantie zal de chemische en ecologische toestand beoordeeld worden. Mogelijk dat de ecologie zich ondanks de genomen maatregelen nog niet voldoende heeft hersteld, zodat aanvullende dan wel andere maatregelen genomen moeten worden.

4. Het KRW-proces

In december 2005 heeft het Rijk de KRW naar de Nederlandse wetgeving vertaald. Vervolgens hebben de waterschappen voor het oppervlaktewater in hun beheergebied samen met de inliggende gemeenten en andere belanghebbenden een verkenning doorgevoerd naar haalbare doelen en maatregelen. Deze globale verkenning is in 2007 per waterlichaam uitgewerkt in concrete doelstellingen, maatregelen en kosten. Nu, eind 2007, vindt een bestuurlijke consultatie plaats over deze maatregelenpakketten. Vervolgens worden de maatregelenpakketten per stroomgebied gebundeld in een ontwerp Stroomgebiedbeheerplan (SGBP). Formele besluitvorming en inspraak door de verschillende overheden vindt in 2008 en 2009 plaats. Uiteindelijk zal het Rijk eind 2009 de definitieve Stroomgebiedbeheerplannen aan Brussel aanbieden.

5. KRW en het grondwater

De Kaderrichtlijn Water richt zich door middel van de integraal opgenomen Dochter Richtlijn Grondwater ook op het grondwater. Doel van de Dochter Richtlijn Grondwater is het bereiken van een goede chemische kwaliteit van het diepere grondwater en een kwantitatieve balans van grondwater. De verkenning naar de huidige toestand van het grondwater en het formuleren van doelen en maatregelen wordt gecoördineerd door de provincies. De provincies werken daarbij samen met de waterschappen en indien noodzakelijk met gemeenten en andere belanghebbenden. De provincies hebben in 2007 een concept grondwatermeetnet aan Brussel aangeboden. De grondwateranalyses, doelen en maatregelen worden begin 2008 in de betreffende concept Stroomgebiedbeheerplannen opgenomen. Indien binnen een gemeente grondwaterverontreiniging een knelpunt vormt voor het bereiken van een goede grondwaterkwaliteit wordt de desbetreffende gemeente verantwoordelijk om het knelpunt op te lossen.

De gemeente Haarlem werkt momenteel aan de beleidsontwikkeling van gebiedsgericht grondwaterbeheer. Dit gebeurt onder de verantwoordelijkheid van bureau Bodem van de afdeling Milieu. In het voorjaar van 2008 zal het beleid voor gebiedsgericht grondwaterbeheer voor besluitvorming aan het gemeentebestuur worden voorgelegd. De provincie Noord-Holland is als belanghebbende bij de ontwikkeling van het beleid betrokken. Doel is een duurzaam en kosteneffectief beheer van grondwaterkwaliteit en -kwantiteit. De uitgangspunten zullen daarbij aansluiten bij de door de provincie N-H voor de Dochter Richtlijn Grondwater geformuleerde doelen en eisen.

6. KRW en het waterbeleid voor de 21^e eeuw

De KRW is Europees beleid dat vanuit Brussel is geïnitieerd met het doel om de kwaliteit van het oppervlaktewater in Europa te verbeteren. Daarnaast voert Nederland sinds 2000 een nieuw waterbeleid om het wateroverlast als gevolg van klimaatverandering, verstedelijking, zeespiegelstijging en bodemdaling tegen te gaan. Dit waterbeleid voor de 21e eeuw (WB-21) richt zich met name op het creëren van meer ruimte voor water (waterberging). Omdat de aanpak van waterbezwaar (WB-21) samenhangt met de verbetering van de waterkwaliteit (KRW) heeft het Rijk besloten om de implementatie van beide sporen tot één aanpak te integreren. Dit betekent dat de Stroomgebiedbeheerplannen, die in 2009 door Brussel worden vastgesteld, zich richten op KRW-doelen en WB-21-doelen.

7. het beheergebied van het hoogheemraadschap van Rijnland

De gemeente Haarlem valt binnen het deelstroomgebied Rijn-West. Dit gebied beslaat de provincies Noord- en Zuid-Holland en een deel van Utrecht en Noord-Brabant. In dit gebied opereren acht waterschappen, waaronder het hoogheemraadschap van Rijnland. Elk waterschap is penvoerder voor de uitwerking van de KRW-doelstellingen en maatregelen voor het oppervlaktewater binnen hun beheergebied.

Het hoogheemraadschap van Rijnland heeft haar beheergebied in vijf regio's of deelgebieden opgedeeld. Zie de afbeelding hiernaast.

Elk deelgebied kent haar eigen gebiedsspecifieke problemen en kansen. Voor elk gebied heeft Rijnland in samenspraak met de inliggende gemeenten en belanghebbenden de waterlichamen bepaald en de bijbehorende doelen en maatregelen geformuleerd. De voorstellen zijn verwoord in gebiedsdocumenten. De gemeente Haarlem valt binnen het deelgebied Binnenduinen.

De gebiedsdocumenten zijn af en liggen voor een bestuurlijke reactie bij de betrokken gemeenten. Haarlem geeft met bijgaande nota haar reactie op de in het gebiedsdocument Binnenduinen voorgestelde maatregelen.

8. Binnenduinen

Gebiedskenmerken

Het deelgebied Binnenduinen kenmerkt zich door de overgang van het duingebied naar de achterliggende polders. In het Zuid-Hollandse deel liggen de bollengebieden met zowel kleinschalige als grootschalige stedelijke bebouwing, veelal gelegen op de oude strandwallen en hogere gronden. Het Noord-Hollandse deel omvat veel duingebied met langs de binnenduinrandzone de stedelijke agglomeraties zoals Heemstede en Haarlem.

Het hele gebied wordt dooraderd met een stelsel van boezemwatergangen, waaronder de Haarlemse/Leidse trekvaart, het Spaarne en de Ringvaart. Dit stelsel heeft een waterpeil van 0,60 m beneden NAP. Afhankelijk van welk boezemgemaal aanstaat (Katwijk of Spaarndam) wordt het water richting het noorden of zuiden afgevoerd. De lager gelegen polders langs de oostkant van het Binnenduingebied voeren hun wateroverschot af op de boezem en in tijden van droogte wordt vanuit de boezem water in de polders ingelaten.

Waterlichamen en achterliggend gebied

Rijnland heeft voor de Binnenduinen een aantal wateren als **waterlichaam** aangemerkt. Dat zijn bijvoorbeeld de wateren in de duinen. Daarnaast heeft Rijnland voor het Binnenduingebied nog zeven waterlichamen aangewezen.

Hiervan zijn voor Haarlem de volgende drie waterlichamen van belang:

1) Spaarne, Mooie Nel en Liede

Onderdelen binnen Haarlem: Noorder Buiten Spaarne, Jan Gijzenvaart, Mooie Nel, de Liede.

Categorie: zwak brak kanaal.

Status: sterk veranderd waterlichaam.

2) Trekvaartsysteem

Onderdelen binnen Haarlem: Leidsevaart, Raam-, Gasthuis- en Kampersingel, Nieuwe gracht, Kinderhuis-, Schoter- en Kloppersingel.

Categorie: zoet diep kanaal.

Status: kunstmatig waterlichaam.

3) Westelijk deel Ringvaart

Onderdelen binnen Haarlem: Zuider Buiten Spaarne, Binnen Spaarne.

Categorie: zoet diep kanaal.

Status: kunstmatig waterlichaam.

De overige wateren in het Binnenduingsgebied schaarst Rijnland tot het achterliggend gebied. Daarbij maakt Rijnland onderscheid tussen wateren in **landelijk achterliggend gebied** en wateren in **stedelijk achterliggend gebied**.

Huidige chemische en ecologische toestand van het watersysteem

Voor het gehele watersysteem in het Binnenduingsgebied geldt dat het water teveel voedingsstoffen (nitraat en fosfaat) en bestrijdingsmiddelen bevat. De belangrijkste bron is het agrarisch gebruik – en dan met name de bollenteelt – in het gebied. Ook het gezuiverde water uit de afvalwaterzuiveringsinstallaties bevat nog veel voedingsstoffen. Uit de zuiveringsinstallaties komen ook milieuvreemde stoffen zoals medicijnresten en hormoonachtige stoffen in het oppervlaktewater. Dat geldt eveneens – zij het in mindere mate - voor de riooloverstorten in het stedelijk gebied. Een ander probleem is het hoge zout (chloride) gehalte in het noordelijk deel van het boezemstelsel. Deze verzilting vindt plaats vanuit het Noordzeekanaal via de schutsluis bij Spaarndam.

Door de hoge **voedselrijkdom** ontstaan dikke lagen kroos en algen die het wateroppervlak afdekken. Milieuvreemde stoffen, medicijnresten en menselijke hormonen hebben eveneens een negatief effect op het ecosysteem van het water. Daardoor is het ecosysteem heel soortenarm. De veelal harde kaden en beschoeiingen verhinderen de groei van oeverplanten. Golfslag en schroefwerking van transportschepen en recreatieboten beschadigen ondergedoken waterplanten. Boten lozen soms hun huishoudelijk afvalwater ongezuiverd in het water.

Verder is de mogelijkheid om het schone regenwater in het gebied vast te houden onvoldoende. Ook het schone kwelwater uit de duinen wordt onvoldoende benut. Dit heeft tot gevolg dat in droge periodes gebiedsvreemd water van minder goede kwaliteit aangevoerd moet worden om het waterpeil hoog genoeg te houden.

Maatregelen voor het achterliggende landelijk gebied

In het Binnenduingsgebied vormt de hoge **voedselrijkdom** (hoge concentraties nitraat en fosfaat) van het water het grootste probleem. Dit wordt vooral veroorzaakt door uitspoeling van **meststoffen** uit de landbouw. Ook **gewasbeschermingsmiddelen** komen vanuit de landbouw door uitspoeling in het water terecht. In de Binnenduinen bestaat de landbouw vooral uit **bollenteelt**. De bollensector heeft aangegeven zich medeverantwoordelijk te voelen voor het behalen van de KRW-doelen, maar wil zich daarbij beperken tot de wettelijke kaders zoals de Nitraatrichtlijn, de Mestwetgeving en het Convenant Gewasbescherming. Op basis van dit beleid kan op termijn aan de KRW-doelen ten aanzien van bestrijdingsmiddelen worden voldaan. Echter dat lukt niet voor de KRW-doelen ten aanzien van de nutriënten. Daar zijn extra inspanningen vanuit de bollensector voor nodig, die – volgens de sector – ten koste gaan van het economisch functioneren van de sector. Rijnland gaat met de landbouwsector diverse onderzoeksmaatregelen uitvoeren en watergebiedsplannen opstellen die moeten leiden tot aanvullende maatregelen.

Maatregelen voor het achterliggende stedelijk gebied

In het stedelijk gebied wordt het oppervlaktewater vervuild door nitraat, fosfaat, metalen, medicijn- en hormoonresten en bestrijdingsmiddelen vanuit de riooloverstorten en afspoeling van regenwater van het wegdek.

Voor emissiereductie vanuit het rioolsysteem is landelijk beleid van toepassing. Dit wordt verankerd in het Gemeentelijk Rioleringsplan. Voor de reductie van metalen zoals zink en koper geldt het duurzaam bouwen beleid en voor de reductie van bestrijdingsmiddelen kan de gemeente teruggrijpen op duurzame methoden van onkruidbestrijding. Het gemeentelijk waterbeleid kan in een gemeentelijk waterplan worden verankerd. Daarin wordt ook aandacht besteed aan de stedelijke wateropgave, dat wil zeggen het voorkomen van wateroverlast in lijn met het Waterbeleid voor de 21^e eeuw.

Maatregelen aan de afvalwaterzuiveringsinstallaties

Rijnland's afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's) liggen zowel in het stedelijk als landelijk achterliggend gebied. Het gezuiverde **afvalwater** (effluent) uit de AWZI's is ook een bron van voedingsstoffen, zij het in mindere mate dan de meststoffen uit de bollensector. In het kader van het huidige Lozingenbeleid werkt Rijnland aan een verbetering van het zuiveringsproces van de AWZI's. Rijnland verwacht dat daarmee in 2009 de bijdrage van de AWZI's aan de belasting van de boezem met voedingsstoffen onder de 10% is gezakt. In 2009 evalueert Rijnland het Lozingenbeleid voor de AWZI's en besluit op grond hiervan tot verdergaande maatregelen voor het behalen van de KRW-doelen.

Maatregelen aan de waterlichamen

Onderstaand beperken we ons tot de waterlichamen in en rond Haarlem.

Voor alle drie de waterlichamen geldt dat de waterkwaliteit in deze waterlichamen nadelig wordt beïnvloed door het achterliggende landelijk gebied, omdat deze waterlichamen belangrijke doorvoerkanalen zijn voor het boezemwater naar het gemaal bij Spaarndam. Hoge concentraties aan nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen vormen dan ook het grootste probleem. Zoals gezegd moet dit probleem met de bollensector worden aangepakt.

Maatregelen die wel binnen deze waterlichamen toegepast kunnen worden, hebben betrekking op een **betere ecologische inrichting** door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en flauwere onderwater-oevers. Rijnland stelt voor om deze maatregelen pas na 2015 actief uit te voeren, ervan uitgaande dat de chemische waterkwaliteit van het boezemwater op dat moment verbeterd is en de inrichtingsmaatregelen meer effect zullen bereiken. Maar waar zich kansen aandienen om werk-met-werk te maken, zal dit wel zoveel mogelijk gebeuren. Verder beperkt Rijnland de natuurvriendelijke herinrichting van de waterlichamen tot het landelijke gebied. In de stad zijn de waterlichamen vaak uitgerust met kademuuren en is een grootschalige herinrichting met natuurvriendelijke oevers niet mogelijk.

Voor details over de door Rijnland na 2015 voorgestelde ecologische inrichting van de waterlichamen in en rond Haarlem wordt verwezen naar de brief van Rijnland aan Haarlem d.d. 23 oktober jl.